

O RADU AGRONOMA U DALMACIJI

Krajem prošle godine na području ZO Split radilo je 390 poljoprivrednih stručnjaka, od čega 296 u privredi i 94 u vanprivredi. Od zaposlenih u privredi 132 su bila u poljoprivredi društvenog sektora i 21 u zadrugama.

Osnovne organizacije SPITH-a djeluju u Zadru, za općine Zadar, Benkovac, Biograd, Obrovac i Knin, zatim u Šibeniku — općine Šibenik i Drniš, Dubrovniku — Dubrovnik, Korčula i Lastovo, Imotskom i Splitu. U ostalim općinama — Kardeljevo, Omiš, Sinj, Vis, Vrgorac, Brač i Hvar nema organizacija SPITH-a.

Distribucija agronoma i njihova aktivnost unutar naših udruženja najbolje pokazuje »sjaj i bijedu« dalmatinske poljoprivrede. U društvenom sektoru poljoprivrede, koji u Dalmaciji obuhvaća samo 4 posto površina radi 119 stručnjaka, prosječno jedan na 62,8 ha. U privatnom dijelu poljoprivrede jedan je stručnjak na 13.809 ha!

Po aktivnostima — društvenim, stručnim i privredno-političkim ističu se društva u Zadru, Imotskom i Dubrovniku. U ovim se društvima održavaju manje-više redoviti sastanci, vode se stručne rasprave, organiziraju predavanja, rješavaju staleški i drugi problemi. Društvo je iz Zadra bilo inicijator za osnivanje SIZ-a za poljoprivredu u općinama Zadar i Knin, iz Imotskog organizira pokusnu proizvodnju soje — povod je rješavanje pitanje sojine sačme za peradarsku farmu u Imotskom polju, Društvo iz Dubrovnika je bilo nosilac izrade programa razvoja agroindustrijskog kompleksa na području Dubrovnika.

Najmanju sadržajnost pokazuju društva iz Splita i Šibenika. I jedno i drugo društvo imaju bogate tradicije, okupljaju veliki broj poljoprivrednih stručnjaka, ali im je aktivnost svedena na potpuno mirovanje. Doduše, u Šibeniku se raspravlja oko pokretanja rada u sklopu inicijativa DIT-a, međutim, u Splitu je potpuno mrtvilo. U ovom gradu više od 12 godina nije bilo nikakvih inicijativa da se okupe poljoprivredni stručnjaci, sa idejama o pokretanju nekih sadržaja, stručnih i staleških. Prošlog se proljeća povelu stanovita aktivnost da se za područje Dalmacije sazove šire zborovanje agronoma na kome bi se raspravljalo o aktualnim problemima dalmatinskog agrara. Inicijativu je dalo Predsjedništvo SPITH-a. Željelo se ovim zborovanjem pokrenuti mnoge korisne inicijative oko uključivanja struke u razne probleme organizacije proizvodnje, mnoga staleška i organizacijska pitanja. Zamolila se i pomoć DPO, ali od »obećanja« se ostalo samo na — obećanjima.

Ovaj kraći prikaz o radu agronoma, odražava i stvarno stanje u poljoprivredi Dalmacije:

- društveni sektor poljoprivrede, čiji su reprezentanti kombinati iz Zadra, Splita, Imotskog, Opuzena i Dubrovnika postižu dobre rezultate, pošto zapošljavaju stručnjake i stručnost dolazi do punog izražaja u svim fazama rada i poslovanja.

- osjetno zaostaje poljoprivreda privatnog sektora. Osim zadruga »Nova zora«, u Filip-Jakovu, Postirama, Škabrnji i Marini, kod Trogira, a koje zapošljavaju poljoprivredne stručnjake i postižu dobru proizvodnju na vlastitim kapacitetima, ili u suradnji s individualnim proizvođačima, ostale se zadruge ne bave proizvodnim poslovima. Više su trgovački centri koji svoj dohodak formiraju iz prometa, nego iz proizvodnje i organizacije kooperativnih poslova s prerađivačkom industrijom.

Druga se konstatacija odnosi na Split. Niti u skoroj prošlosti, pa ni sada u sve češćim nestašicama hrane na domaćim tržištima, Split nije inicirao ni jednu korisniju društvenu akciju na intenzifikaciji poljoprivrede, na svom, ili širem gravitacionom području. SAS-ovi »Prerade« i »Mesoprometa«, članica SOUR »Marjan«, sa SOUR »Servo Mihalj«, zatim zajednička izgradnja govedarske farme u Županji, sporazumom između splitske Mljekare i »Pionir« iz Županje, primjeri su udruživanja rada i sredstava, ali su nedovoljni prema mogućnostima i potrebama. Dalmacija ima svoje prirodne potencijale za intenzivniji razvoj mediteranske i kontinentalne poljoprivrede (područja Sinja, Drniša, Ravnih kotara). Međutim, Dalmaciji nedostaju širi društveni agensi, koji bi, prvo:

- objedinili sve privredno-političke subjekte regije na integralnim programima razvoja
- pokrenuli šira povezivanja ovih s ostalim proizvodnim područjima (drugo)

Ako će ova Skupština slati ikakvu poruku, ili obavezivati Predsjedništvo na neke konkretne akcije, predlažem — ne samo s aspekta Dalmacije, nego i šire, da to budu poruke:

- iluzorno je i nemoguće razvijati mašinsku i druge industrije bez mašinskih (i drugih) inženjera i stručnjaka. Ista ta logika vrijedi i za poljoprivredu, koja je već odavna izgubila epitet »način života«, nego je privreda, kao i sve druge privrede koje otvaraju nova radna mjesta i stvaraju vrijednosti, iz kojih se alimentira lična i zajednička potrošnja.
- u sadašnjem trenutku nedovoljne ponude hrane i skupih cijena (a nedostatku deviza za »interventne uvoze«, naša praksa koja se godinama ponavljala), najveća je rezerva u racionalnijem iskorištavanju prirodnih resursa u privatnom dijelu poljoprivrede. U svom poslijeratnom razvoju naša je zemlja stvorila svoj vlastiti model rekonstrukcije poljoprivrede, jedinstven u praksi socijalističkih zemalja. Osim proklamacije malo se napravilo i na konkretizaciji takve politike, a najviše se zatajilo u provođenju područstvljavanja privatnog dijela poljoprivrede. U tim procesima je do kraja zatajila i naša struka i radi toga potreba da se svi zajedno angažiramo na sadržajnijem radu naših društava, posebno na revitalizaciji njih u mjestima, gdje ona već godinama ne djeluje.